

Plnění povinné školní docházky v zahraničí od 1. 9. 2017 – základní informace

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) zveřejňuje základní informace o možnostech a podmínkách plnění povinné školní docházky v zahraničí. Informace vyplývají ze znění školského zákona (zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění zákona č. 101/2017 Sb.) a prováděcího právního předpisu, který se týká dané problematiky (vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění vyhlášky č. 243/2017 Sb.).

Povinná školní docházka se vztahuje na státní občany České republiky a na občany jiného členského státu Evropské unie, kteří na území České republiky pobývají déle než 90 dnů. Dále se povinná školní docházka vztahuje na jiné cizince, kteří jsou oprávněni pobývat na území České republiky trvale nebo přechodně po dobu delší než 90 dnů, a na účastníky řízení o udělení mezinárodní ochrany (viz § 36 odst. 2 školského zákona).

Je povinností zákonných zástupců dítěte dokládat plnění povinné školní docházky v případě, že rodina pobývá dlouhodobě v zahraničí a dítě neplní povinnou školní docházku na území ČR (jak plyne z § 38 odst. 5 školského zákona). Zanedbání této oznamovací povinnosti může vést k podezření na zanedbání péče o povinnou školní docházku žáka, což je považováno za přestupek (viz § 182a školského zákona).

Doložit plnění povinné školní docházky žáka v zahraničí je od 1. 9. 2017 možné dvěma způsoby, a sice doložením vzdělávání žáka kmenové škole, nebo ministerstvu.

V **novelizovaném ustanovení § 38 odst. 3 školského zákona** se tedy původní **povinnost** být zároveň žákem školy v ČR **mění na možnost**. Nově tedy žák, který plní povinnou školní docházku ve škole mimo území České republiky (§ 38 odst. 1 písm. a) školského zákona), ve škole zřízené při diplomatické misi nebo konzulárním úřadu České republiky (§ 38 odst. 1 písm. b) školského zákona), v evropské škole působící na základě Úmluvy o statutu Evropských škol (§ 38 odst. 1 písm. d) školského zákona) nebo formou individuální výuky v zahraničí (§ 38 odst. 2 školského zákona) **může být** od 1. září 2017 na základě rozhodnutí zákonného zástupce zároveň žákem spádové školy nebo jiné školy zapsané v České republice do rejstříku škol a školských zařízení, kterou zvolil zákonný zástupce žáka (dále jen „kmenová škola“).

Pokud zákonný zástupce žáka, který plní povinnou školní docházku v zahraničí, nezvolí pro své dítě kmenovou školu, **dokládá plnění povinné školní docházky přímo ministerstvu**, a to způsobem stanoveným v prováděcím právním předpisu (novelizovaná vyhláška č. 48/2005 Sb., ve znění vyhlášky č. 243/2017 Sb.). Konkrétní způsob a doporučený formulář je zveřejněn na stránkách ministerstva, odkaz na konci textu.

Z nové formulace ustanovení školského zákona vyplývá následující:

Od školního roku 2017/18 nebude povinností, aby dítě bylo v evidenci kmenové školy v ČR. Vznikla alternativa k zápisu do kmenové školy v ČR a nově bude možné dokládat plnění povinné školní docházky ministerstvu. Tato **změna neznamená zrušení povinnosti dokládat plnění povinné školní docházky v zahraničí** a neznamená, že se žáci vzdělávání v zahraničí nadále nebudou moci zapisovat do kmenových škol v ČR. Tuto možnost samozřejmě nadále mají.

Od 1. září 2017 tedy **záleží na rozhodnutí zákonných zástupců žáka**, zda budou nebo nebudou přihlašovat své dítě v době plnění povinné školní docházky do kmenové školy v ČR.

Ředitel základní školy v ČR nemůže na základě vlastního rozhodnutí a bez (písemné) žádosti zákonného zástupce vyřadit žáky v zahraničí z evidence školy (ukončit jim docházku do školy) nebo je pouze z důvodu plnění povinné školní docházky v zahraničí nepřijmout ke vzdělávání.

Ministerstvo doporučuje rodičům vycházet při rozhodování, zda pro dítě zvolit kmenovou školu či ho jen „registrovat“ na ministerstvu, z úvahy o tom, zda v budoucnu plánují návrat do ČR. Pokud bude jejich dítě žákem kmenové školy v ČR, bude v okamžiku návratu do ČR pokračovat ve vzdělávání v této škole. Pokud kmenovou školu mít nebude (tedy plnění povinné školní docházky bude dokládáno ministerstvu), prvním krokem bude najít školu, která dítě přijme ke vzdělávání.

S rozhodnutím, zda žák bude nebo nebude zapsán v kmenové škole v ČR, souvisí i možnost konání zkoušek a postupného získávání základního vzdělání dle školského zákona. Pokud žák nebude mít kmenovou školu v ČR, nebude moci konat zkoušky a tedy získávat základní vzdělání v ČR. Žák pak nezíská v ČR stupeň základního vzdělání a bude-li třeba vzdělání žáka prokázat, bude nutné žádat o uznání dokladů o vzdělání, které žák získal v zahraničí (o možnostech uznávání zahraničního vzdělání viz odkaz na konci textu).

Současně platí, že pokud je žák vzděláván v zahraničí kromě místní školy ještě v českém jazyce u poskytovatele vzdělávání, který má podepsanou smlouvu s ministerstvem, musí žák mít kmenovou školu, pokud chce využít možnosti nekonat zkoušky a přesto obdržet vysvědčení (viz § 18c vyhlášky č. 48/2005 Sb.).

Doplňující informace k povinné školní docházce a možnosti získat stupeň základního vzdělání

Školní docházka je povinná po dobu devíti školních roků, nejvýše však do konce školního roku, v němž žák dosáhne sedmáctého roku věku.

Povinná školní docházka začíná počátkem školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne šestého roku věku, pokud mu není povolen **odklad**. Také dítě, které dosáhne šestého roku věku v době od září do konce června příslušného školního roku, může být přijato k plnění povinné školní docházky již v tomto školním roce, je-li přiměřeně tělesně i duševně vyspělé a požádá-li o to jeho zákonný zástupce, jedná se pak o tzv. **předčasný zápis**. Postupuje se v obou případech podle ustanovení § 36 a § 37 školského zákona.

Zákonný zástupce dítěte v zahraničí, který se rozhodne zvolit variantu dokládání plnění povinné školní docházky kmenové škole, přihlašuje dítě k povinné školní docházce v době **od 1. dubna do 30. dubna** kalendářního roku, v němž má dítě zahájit povinnou školní docházku. Lze vybrat základní školu zřízenou obcí nebo svazkem obcí se sídlem ve školském obvodu, v němž má žák místo trvalého pobytu (dále jen "spádová škola"), nebo kteroukoliv jinou školu. Pro školu, která zapíše žáka k plnění povinné školní docházky, používáme termín „kmenová škola“. (Pozn.: také v případě, že žák - občan ČR nemá na území ČR evidované trvalé bydliště, existuje pro něj spádová škola podle místa adresy ohlašovny, která zrušení trvalého pobytu provedla.)

V případě, že **žák již povinnou školní docházku v ČR započal**, před odjezdem do zahraničí je zákonný zástupce žáka povinen oznámit řediteli kmenové školy předpokládanou dobu plnění povinné školní docházky v zahraničí, způsob plnění povinné školní docházky, adresu místa pobytu žáka a popřípadě i adresu příslušné školy v zahraničí. Zákonný zástupce žáka je povinen přihlásit žáka do zahraniční školy nejpozději do dvou týdnů po příjezdu žáka do země pobytu.

Zákonný zástupce pak nadále dokládá plnění povinné školní docházky kmenové škole.

V případě, že se rodič rozhodne dítě ze školy odhlásit, je povinen oznamovat další plnění povinné školní docházky ministerstvu.

Žák, který plní povinnou školní docházku v zahraničí a **je žákem kmenové školy v ČR, může na žádost zákonného zástupce konat zkoušky z vybraných předmětů, a tím způsobem průběžně získávat základní vzdělání i v ČR.**

Výjimku tvoří žáci, kteří se vzdělávají v Evropských školách nebo žáci, kteří se vzdělávají na Gymnáziu Friedricha Schillera v Pirně. Tito žáci zkoušky nekonají, vzdělání je jim uznáváno. Podobně žáci, kteří se vzdělávají kromě školy v zahraničí ještě u tzv. poskytovatele vzdělávání v zahraničí, který má s ministerstvem uzavřenou smlouvu o poskytování vzdělávání v době plnění povinné školní docházky, nekonají zkoušky v kmenových školách (viz také dále).

Pokud žák **zkoušky koná**, pak se konají z těchto předmětů:

a) ve všech ročnících ze vzdělávacího obsahu vzdělávacího oboru Český jazyk a literatura, stanoveného Rámcovým vzdělávacím programem pro základní vzdělávání (dále jen „RVP ZV“),

b) ve 4. a 5. ročníku ze vzdělávacího obsahu vlastivědné povahy vztahujícího se k České republice vzdělávacího oboru Člověk a jeho svět, stanoveného RVP ZV,

c) v 6. - 9. ročníku ze vzdělávacího obsahu vztahujícího se k České republice vzdělávacího oboru Dějepis a Zeměpis, stanovených RVP ZV.

Žák, který plní povinnou školní docházku formou individuální výuky v zahraničí a koná zkoušky, pak je koná z každého předmětu uvedeného v příslušných ročnících školního vzdělávacího programu zkoušející školy s výjimkou předmětů volitelných.

Zkoušku lze konat za období nejméně jednoho pololetí školního roku, nejdéle však za období dvou školních roků. Konkrétní obsah a rozsah zkoušky stanoví ředitel zkoušející školy v souladu se školním vzdělávacím programem zkoušející školy. Se stanoveným obsahem a rozsahem zkoušky seznámí ředitel zkoušející školy s dostatečným časovým předstihem zákonného zástupce žáka, nejpozději však při stanovení termínu zkoušky.

Zkouška je komisionální. Komisi jmenuje ředitel zkoušející školy. Termín konání zkoušky dohodne ředitel zkoušející školy se zákonným zástupcem žáka tak, aby se zkouška uskutečnila nejpozději do dvou měsíců po skončení období, za které se zkouška koná. Nedojde-li k dohodě mezi zákonným zástupcem žáka a ředitelem zkoušející školy, stanoví termín zkoušky ředitel zkoušející školy. Není-li možné žáka ze závažných důvodů v dohodnutém termínu přezkoušet, stanoví ředitel zkoušející školy náhradní termín zkoušky tak, aby se zkouška uskutečnila nejpozději do čtyř měsíců po skončení období, za které se zkouška koná.

Před konáním zkoušky předloží zákonný zástupce žáka řediteli zkoušející školy hodnocení žáka za příslušný ročník zahraniční školy a jeho překlad do českého jazyka. V případě pochybností o správnosti překladu je ředitel zkoušející školy oprávněn požadovat předložení úředně ověřeného překladu.

V případě, že zákonný zástupce žáka má pochybnosti o správnosti výsledku zkoušky, může požádat o komisionální přezkoušení.

Pokračuje-li žák, který konal zkoušky, v plnění povinné školní docházky v kmenové škole, zařadí ho ředitel kmenové školy do příslušného ročníku podle výsledků zkoušek.

Plnění povinné školní docházky žákem doloží zákonný zástupce žáka řediteli kmenové školy předložením hodnocení žáka ze školy mimo území České republiky, nebo dokladu, který prokazuje školní docházku, a to za období nejvýše dvou školních roků, včetně překladu do českého jazyka, v termínech stanovených ředitelem kmenové školy. V případě pochybností o správnosti překladu je ředitel kmenové školy oprávněn požadovat předložení úředně ověřeného překladu.

Nekona-li žák zkoušky, a tedy nezíská vysvědčení o úspěšném ukončení 9. ročníku základního vzdělávání, které je opatřeno doložkou o získání stupně základního vzdělání, je tento žák považován za žáka, který nezískal základní vzdělání v ČR, konkrétní formulace viz § 54 školského zákona (o možnostech uznávání zahraničního vzdělání viz odkaz na konci textu).

Výše uvedené platí i v případě, že žák má kromě občanství ČR i občanství jiného státu (dvojitý občanství).

Ze zkušenosti plyne, že občané ČR většinou plní povinnou školní docházku denním prezenčním vzděláváním v zahraniční škole zřízené podle práva státu žákova pobytu a řídí se legislativou dané země. Řada z nich se také **vzdělává v českém jazyce formou odpolední nebo sobotní výuky v českých školách**, které zakládají zejména krajané, kteří v dané oblasti žijí. Některé z těchto škol mají s ministerstvem podepsanou smlouvu (dříve ujednání) o poskytování vzdělávání občanům České republiky v období plnění povinné školní docházky – tzv. poskytovatelé vzdělávání v zahraničí. Umožňují svým žákům absolvovat vzdělávání, na jehož základě obdrží za každé období školního roku osvědčení. Po předložení osvědčení společně s hodnocením ze školy v zahraničí, kde žák plní povinnou školní docházku, obdrží žák v kmenové škole v ČR české vysvědčení, aniž by musel konat zkoušky. Získání osvědčení mu také umožní zařazení do odpovídajícího ročníku při případném návratu zpět do ČR podobně, jako kdyby konal zkoušky. Ministerstvo informuje o poskytovatelích vzdělávání v zahraničí, s nimiž je uzavřena smlouva, na svých webových stránkách zde <http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/seznam-poskytovatelu-vzdelavani-v-zahranici-s-nimiz-je>.

Od 1. 9. 2017 je v ČR stanoven také povinný poslední rok předškolního vzdělávání. Tato povinnost (případně povinnost vzdělávání prokazovat) se **nevztahuje** na osoby, které nepobývají na území České republiky déle než 90 dnů, včetně občanů ČR v zahraničí. Doporučujeme však i v těchto případech kontaktovat spádovou mateřskou školu a oznámit dlouhodobý pobyt dítěte v zahraničí.

Odkazy z textu:

Školský zákon:

<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon>

Vyhláška č. 48/2005 Sb.:

<http://www.msmt.cz/dokumenty-3/vyhlaske-ke-skolskemu-zakonu>

Doporučený formulář (žák bez kmenové školy)

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/dokladani-plneni-povinne-skolni-dochazky-zakem-bez-kmenove>

Další:

<http://www.msmt.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/vzdelavani-zaku-v-zahranici>

<http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/brozura-uznavani-zahranicniho-vzdelani-a-kvalifikace-v-ceske>

Kontakt:

Mgr. Eva Tučková, oddělení základního vzdělávání

Eva.Tuckova@msmt.cz, tel. +420 234 81 2125

Mgr. Svatopluk Pohořelý, vedoucí oddělení základního vzdělávání

Svatopluk.Pohorely@msmt.cz, tel +420 234 81 2132